మారిన విలువలు

(8వ పేజీ తరువాయి)

యేమిటి?" అంది కామేశ్వరమ్మగారు.

"మరే...ఆఊళ్ళో ఎవరూ పురుష్ల పోసుకోవడంలేదు కాబోలు అంత నదుపాయాలు లేవని వంపదలుచుకున్నవాడు ఆ చేత్తోటే పైకంకూడా వంపలేకపోయాడూ?" అన్నాడు రామనాథంగారు కసిగా.

"హావ్వ... అపవిత్ర" పురిటిఖర్చుల కని ఆయన దబ్బిస్తే మాతరమనం తీసుకుంటామా... ఎవరేనా వింటే నవ్విపోతారు అంది కామేశ్వరమ్మగారు నోరు నొక్కుకుంటూ.

అంతలో ప్రకాశ్ ప్రవేశించాడు. అవుడే కాలేజీ నుంచి వస్తు "నాన్నగారూ... కాలేజీలు తెరచి పది రోజులైంది ఫస్టు క్లాసు స్టూడెంటుని కనుక నాకు సీటు రిజర్వు చేసి ఉంచారు, ఇంకా నాలుగు రోజులలో జీతం కట్టకపోతే వేరుకొట్టేస్తారు అన్నాడు దిగులుగా.

రామనాథం గారు ఏమీ సమాధానం చెప్పకుండా "బాబూ ఈ ఉత్తరం చదువుకో" అంటూ అబ్బుడు దగ్గర్నుంచివచ్చిన ఉత్తరాన్ని కొడుకు చేతికి ఇచ్చాడు.

అదిచదివి ప్రకాశ్ "అయితేఅక్కయ్య కూడా పురిటికి ఇక్కడికే వస్తుందన్న మాట" అన్నాడు.

"అవును బాబూ ... ఈ నెలలోనే మీ అమ్మకి పురిటి రోజులు. ఆ ఖర్చేచూడనా, అక్క పురిటి ఖర్చే చూడనా, నీ జీతమే కట్టనా..... నా కేమీ పాలుపోదం లేదు. అన్నాడు రామనాథం గారు అమితమైన దిగులుతో.

అయితే... నాన్నగారూ" అంటూ ఏదో చెప్పబోయాడు ప్రకాశ్.

"నీ చదువుగురించి ఆందోళన పడకు బాబూ... నా శక్తివంచనలేకుండా ప్రయత్నం చేస్తున్నాను" అని భరోసా ఇచ్చాడు రామనాథంగారు.

3

రామనాథంగారి అమ్మాయి సు బ్బా యమ్మ పురిటికి వచ్చింది. అల్లుడు వెంకట్రావు ఆమెను ఆస్పత్రిలో చేర్పించి పురుడు పోయించాడు.

ఆరోజు సాయంత్రం రామనాథంగారు వాడ్లో కలువు మొక్కలు పీకుతున్నారు. అప్పుడే ఆస్పత్రి నుంచి వెంకట్రావు వచ్చాడు.

అల్లుని చూడగానే రామనాథంగారు "ఏం బాబూ" అమ్మాయిని ఎప్పుడు డిశ్చార్జి చేస్తారు?" అని అడిగాడు.

"మరొక వారం పడుతుందండీ. ఇంక పిల్లలు పుట్టకుండా స్టెరిలైజేషన్ ఆపరేషన్ కూడా చేయించేశాము." అన్నాడు వెంకట్రావు. రామనాథంగారు. నిర్ఘాంతపోయారు. కాంచేం శెవ్వరిల్లుకుని "ఏమిటి బాబూ" ఇద్దరు పిల్లలతో చేసా?" అని అడిగాడు. "చదువుకుంటుండీ...ఒక అబ్బాయి, ఒక అమ్మాయి పిల్లల్ని కనగానే సరిపోదు. వాళ్ళని పెంచి పెద్దచేయాలికదా" అని అన్నాడు వెంకట్రావు.

ఆ మాట నూటిగా తగలడంతో, మారు మాట్లాడక నోరు మూసుకుని, ము ఖం మాడ్చుకునికూర్చున్నారు రామనాథంగారు. "ఏమండోయ్...మీరు, అల్లుడుగారు సావిట్లోకి రండి? కాఫీ తెస్తున్నాను", అని కేక పెట్టింది కామేశ్వరమ్మగారు.

రామనాథంగారు పని ఆపి చే తు లు కడుక్కుని సావిట్లోకి వచ్చారు. వెనకాలే వెంకట్రావు కూడా వచ్చాడు.

కామేశ్వరమ్మగారు సావిట్లోకి కాఫీతీసుకుని వచ్చింది.

రామనాథంగారు కాఫీ తీసుకుంటూ "విన్నాలా...అమ్మాయి ఇంక పిల్లల గర్భనుకుని ఆపరేషన్ చేయించుకుందిట."

"అయ్యో...అయ్యో...దానికి ఇదేమి పాడుబుద్ధి పుట్టిందండీ" అంటూ వాపోయింది కామేశ్వరమ్మగారు.

"ఏం చేస్తాం చెప్పండి. క్రిందటి సారి పురుడే కష్టమయింది. ఈసారి మొదట్నుంచీ మందులూ అవీ ఇవ్విస్తూ వచ్చాం. భగవంతుడి దయవల్ల ఈసారి సవ్యంగానే గడిచింది. ఆందోళనతో అనుక్షణం బ్రతికిన్నరడంకన్న ప్రత్యక్ష నరకం ఏమి ఉంటుంది చెప్పండి." అన్నాడు వెంకట్రావు. "కన్నతల్లిని, కనీసం నాతో ఒక్క మాటన్నా చెప్పలేదు అమ్మాయి. అంత కానిదానినైపోయానా"అంది కామేశ్వరమ్మగారు నిష్ఠూరంగా."ఏమి చెప్పంది చెప్పండి. చెప్పేఅనవసరమైన రాద్ధాంతమే కదా" అన్నాడు వెంకట్రావు

"ఏమోలెండి బాబూ ... ఎప్పుడైతే మీభార్య అయిందో మీ ఇష్టం. అవిడఇష్టం. మధ్య మా ఇష్టాఇష్టాల మాట ఏముంది" అంటూ ముఖం ముడుచుకుని లోపలికి వెళ్ళిపోయింది కామేశ్వరమ్మగారు.

"మానుగారూ...మిమ్మల్ని అంటున్నాననుకోకండి ఏడుగురు బిడ్డలున్న వారు మీరు రేపో మాపో ఎనిమిదో బిడ్డకి తండ్రి కాబోతున్నారు. సంసారంలోని సాధక బాధకాలు బాగా తెలిసిన మీరే మా నిర్ణయాన్ని హర్షించకపోతే నేనేం చెప్పగలుగుతాను" అన్నాడు వెంకట్రావు కొంచెం బాధగా.

"హర్షించకపోవడం కాదు బాబూ... ఈ ఆపరేషన్లు చేయించుకున్న వాళ్ళకి రకరకాల కొత్త రోగాలు వస్తున్నాయని వింటూంటే ధైర్యంగా ఎల్లా చేయించగలగడం?" అన్నాడు రామనాథంగారు.

"ఒక కొత్త మార్పు వచ్చినప్పుడల్లా ప్రజలలో మొదట్లో దానిని గురించి అనేక మైన భయాలుపుట్టి ఎన్నెన్నో పు కా ర్లు వెలువడుతాయి. ఇంగ్లండు వంటి దేశంలోనే రైళ్లు వచ్చిన కొత్తల్లో అవి దయ్యాల చేష్టలని భయపడేవారట" అన్నాడు వెంకట్రావు. "అవన్నీ సరే ననుకో. భగవేదే అనుకుంటున్నాను." అంది కామేశ్వరమ్మగారు.

"నిజమేకాని ఆ రోజుల్లో ఈ అవసరం అన్నారు రామనాథంగారు "అక్కడే మీరు పొరబడుతున్నారు సంతానసనిరోధ మన్నది ప్రకృతిలోనే ఉంది. పాము చూడండి. వేలకొద్దీ గ్రుడ్లను పెట్టినా, అందులో ఒకటి, రెండు మినహా అన్నీ తనే తినేస్తుంది. గండుపిల్లి తనకి పుట్టిన వాటినే అయినా, పిల్లిపిల్లల్ని చంపేస్తుంది. అసలు నిజానికి జంతువులలో కామవాంఛ కేవలం ఒక ప్రత్యేక ఋతువులో మాత్రమే పరిమితమై ఉంటుంది. ఇంతెందుకు... ఇందాక మీరు దొడ్లో కలువు మొక్కలను పీకుతున్నారు ఎందుకు? మీరు కావాలనుకున్న మొక్కలను చక్కగా పెంచాలనే కదా, అల్లాగే మనం కనే బిడ్డలని కూడా చక్కగా పెంచి పైకి తీసుకురావలసిన బాధ్యత మన మీద ఉందికదా. పదిమందిని కని, ఎందుకుపట్టాలూరాలని బాధపడేటట్లు పెంచడముకంటె, సంతానాన్ని ఇద్దరు ముగ్గురులో పరిమితం చేసుకుని వాళ్ళపు ప్రయోజకులుగా చే య డం మంచిది కాదూ?" అన్నాడు వెంకట్రావు ఆవేశంగా

"నీవు చెప్పినవన్నీ బాగానే ఉన్నాయి కాని అసలు ఈ ఆపరేషన్ లేకుండా సంతానాన్ని క్రమబద్ధం చేసుకునే మార్గాలు లేవా?" అని అడిగాడు రామనాథంగారు ఆసక్తితో "ఎందుకు లేవూ. అసలు మన దేశంలో పూర్వకాలంలో ప్రజలు వాత్సాయన కామసూత్రాలవంటి వాటిని శ్రద్ధగా చదివి ఆ విధంగా ఆచరించేవారు అవి వ్యక్తులకు మనో నిగ్రహం అలవరచి క్రమబద్ధమైన సంతానాన్ని కలిగించేవిగాచేసేవి ఈనాటి ప్రజలకు నిగ్రహం అనే మాటకు అర్థం కూడా తెలియనందువల్ల తప్పని సరిగా ఇతర మార్గాలు అవలంబించాలి. "నిరోధ్‌లు", "లూప్‌లు" వంటి అనేక ఇతర సాధనాలున్నాయి. వీటిని గురించి మీరు ఏవైద్యుని అడిగినా ఆయన ఉచిత సలహా ఇస్తాడు." అన్నాడు వెంకట్రావు ఆనందంతో.

"బాబూ...వయస్సుకు చిన్నవాడివైనా ఎన్నో పెద్ద విషయాలు నేర్చుకున్నావు." అని అభినందించాడు రామనాథంగారు.

"నేనూ మొదట్లో సంతాన నిరోధానికి వ్యతిరేకినే కాని మీ అమ్మాయి ఆరోగ్యం విషయం చూసినా. నాఆర్జననిబట్టి భవిష్యత్తును అంచనావేసుకున్నా, ఇద్దరు పిల్లలు చాలని తృప్తిపడ్డాము. నేనే ఆపరేషన్ చేయించుకోవాలనుకున్నా కాని అందుకు మీఅమ్మాయి ఒప్పుకోక తానే చేయించుకుంటానంది. ఎందుకంటే. ఏకారణం చేతనైనా తాను అకాలంలో మృతిచెందితే, నేను మళ్ళీపెళ్ళి చేసుకుంటే, ఆమె నామూలంగా సంతానహీన కాకూడదనే ఉద్దేశంతో అల్లా చేసింది". అన్నాడు వెంకట్రావు.

"నిన్ను పెళ్ళిచేసుకోవడం [illegible] కలది మా అమ్మాయి!" అని ఆ శ్చ ర్య పోయారు రామనాథంగారు.

"నేను ఘళ్ళి ఆస్పత్రికి పోయివస్తా. మీ పల్లెటూళ్లో ఈ ఆపరేషన్ సదుపాయాలు లేవనే ఇక్కడపురుడుపోయించాను"అంటూ లేచాడు వెంకట్రావు.

"మంచిది పోయిరాబాబూ" అన్నాడు రామనాథంగారు.

* * *

వెంకట్రావు చెప్పిన విషయాలన్నీ రామనాథంగారి మదిలో మెదులుతూ, కొత్తకొత్త ఆలోచనలని రేపుతున్నాయి. ఆయన ఆ విషయాలన్నీ భార్యతో చెప్పారు ఎప్పుడూ లేనివిధంగా ఆమెలో కూడా కొత్త కొత్త వింత ఆలోచనలు రాసాగాయి.

ఆ రోజు రామనాథంగారు కంగారుగా ఇంట్లోకి ప్రవేశించారు. వస్తూనే"ఇదుగో... ఏమేయ్... నిన్నే ... ... ఎ క్క డ వున్నావు" అ ం టూ అరుచుకుంటూ వచ్చారు.

" ఏమి జరిగిందండీ! " అంటూ కంగారుగా ప్రవేశించింది కామేశ్వరమ్మగారు.

"మన ప్రకాశ్‌ని పోలీసులు అరెస్టు చేసి తీసుకుపోయారు" అంటూ రొ ప్పు తూ చెప్పాడు రామనాథంగారు.

"ఇదేమి అన్యాయమండీ..... ఎవ్వరి జోలికి పోనివాడిని పోలీసులు అ రెస్టు చేయడమేమిటండీ" అంటూ కుప్ప కూలిపోయింది కామేశ్వరమ్మగారు.

"ఏమండీ... ఎంత ప్రయత్నించినా వాడి కాలేజీ జీతానికి వైకం సమకూర్చలేక పోయానుకదా. దాంతో ఈ యేడు చదువుపోయిందాయిరి. దానితో మనిషి నిరాశ చెందాడు కాలేజీ వి ద్యా ర్థు లు ఎందుకో నమ్మె చేస్తుంటే, వీడు దానికి నాయకత్వం వహించాడుట. నమ్మెచేసే విద్యార్థులను చెదరగొట్టడానికి పోలీసులు వచ్చేసరికి గొడవ ప్రారంభమైంది.నాయకులందర్ని వీడితో సహా అరెస్టు చే శా రు" అని జరిగింది చెప్పారు రామనాథంగారు.

"మనంఏదోవిధంగా కాలేజీలో చేర్పించి ఉంటే ఈ సంఘటన జరిగి ఉండేది కాదు". అని నొచ్చుకుంది ఆవిడ.

"ఏడుగురు సంతానం ఉన్న వాళ్ళం మనమేమి చెప్పిస్తామే ఏ ఇద్దరో ముగ్గురో అయితే ఎంత చదువైనా చెప్పించవచ్చు ఆ అదృష్టం మనకి లేదు". అంటూ బాపోయారు రామనాథం గారు

"ఇదంతా చూస్తుంటే అమ్మాయి మంచి పనే చేసింది అనిపిస్తోంది. ఈసారి నేను తప్పక ఆపరేషన్ చేయించుకుంటాను అంది కామేశ్వరమ్మ గారు".

"అంటే నీకుజ్ఞానోదయం అయిందన్న మాట. అందుకు నిన్ను అభినందిస్తున్నాను" అన్నారు రామనాథంగారు సంతోషంతో.

"ఇందులో అభినందించడానికి ఏముంది కాకపోతే ఈ పని మనం ఏ ఇద్దరు ముగ్గురు తర్వాత చేసి ఉంటే ఎంత బాగుండేది అనుకుంటున్నాను." అంది కామేశ్వరమ్మగారు.

"నిజమేకాని ఆ రోజుల్లో ఈ అవసరం అంతగాలేదు. ఈ విషయాలు ఎవరికీ సరిగ్గా తెలియవు. ఇప్పుడున్నన్ని సౌ క ర్యాలూలేవు. కానీలే, ఇప్పటికైనా మనకి అల్లుడూ, అమ్మాయిల ధర్మమా అని కనువిప్పు కలిగింది" అన్నాడు రామనాథం గారు.

"దానికేం లెండి. కాని మనప్రకాశ్ విషయమే చాలా బాధ పడ్తున్నాను." అంది కామేశ్వరమ్మగారు. కళ్ళు తు డు చుకుంటూ.

"ఎందుకు? అరెస్టయినందుకా? మరేం పర్వాలేదు. కాసేపు రిమాండులో ఉంచి సాయంత్రంలోపల విడుదల చేస్తారు" అన్నారు రామనాథంగారు.

"అది కాదండీ, వాడి చదువు విషయం నా పుస్తెల కాదు అమ్మైనా సరే వాడికి చదువు చెప్పించండి. పనుపు కొమ్మైనా మాంగల్యంగా భావించుకుంటాను. నా మాంగల్యం బిడ్డల భవిష్యత్తుకి ఉపయోగపడడంకంటె కాపలసిందేమి ఉంటుంది" అంది కామేశ్వరమ్మగారు ఆవేశంగా.

"తల్లి హృదయాన్ని అర్థం చేసుకోడం ఎవరితరం? నేను మళ్ళీ గట్టి ప్రయత్నం చేస్తాను. అదీ ఫలించకపోతే నీవు చెప్పినట్లే చేస్తాను. వెళ్ళి, వాడిని విడిపించుకు వస్తాను" అన్నారు రామనాథంగారు గాద్గదిక కంఠంతో.

ఆ క్షణంతో వారిద్దరి ముఖంలోనూ ఒక కొత్త వింత కాంతి ప్రకాశింపజొచ్చింది. ఆనందంతో తడబడుతున్న అడుగులతో బయటకు వెళ్ళారు రామనాథంగారు.

పోటీకి పంపని కథ

అది వినేసరికి మూర్తి గుండె జల్లుమంది. పణుకుతున్న చేతులతో సంతకం చేసి టెలిగ్రాం తీసుకున్నాడు

టెలిగ్రాం చిందాడు అందులో,

"యువర్ ఫాదర్ సీరియస్. కమ్ ఇమిడియట్లీ"

'రాధ'

అని ఉంది.

అది చదివిన మూర్తి మనస్సంతాగందరగోళంగా అయింది. స్థిరంగా దేనిమీద మనసు లగ్నంచేయలేకపోతున్నాడు తేరుకొని గది తాళంతీసి బ్యాగులో బట్టలు సర్దుకొని ఊరికి బయలుదేరాడు.

తన ఊరికివెళ్ళే బస్సులో కూర్చొన్నాడే గాని తన చుట్టు పక్కల పరిస్థితిని పట్టించుకోక తన తండ్రిగురించి ఆలోచించసాగాడు మూర్తి.

బస్సుకదలి తన గమ్యస్థానంవైపు పరిగెత్తింది

'నేను చిన్నప్పటినుండి నాన్న చేతుల్లోనే పెరిగా. అతి గారాబంగా పెరిగా. తల్లిలేనిలోటును నాన్న నాకు తీర్చాడు.తన ఊళ్ళో పెద్ద చదువులులేకున్నా తాను సిటీలో చదువుకుంటానని మారాంచేసి నాన్నను ఒప్పించి తానుసిటీలోచదివాడు డిగ్రీపొందితానిప్పుడు ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. పల్లె వాసం అలవాటుపడిన నాన్న, తనవద్ద ఉండమని ఎంత బ్రతిమాలినా వినక ఆ పల్లెటూర్లోనే ఉన్నాడు. తాను తనపద్దలేననే బెంగతోనే తన ఆరోగ్యం పాడుచేసుకొని పుంటాడునాన్న. హఠం పిచ్చినాన్న ఎంత మంచివాడు. పరుల కష్టాలనుచూచి ఏదో కొంత సహాయంచేసే వెన్నలాటి హృదయం కర్తవ్యపులకునైతం కష్టాలోస్తే చూచిఉండలేక సహాయంచేసే మంచిమనసు నాన్నది. అటువంటి నాన్న ఇప్పుడు బాలా సీరియసుగావున్నాడు. భగవంతుడా మానాన్నను కాపాడు తండ్రీ!

తెగిన గాలిపటంలా మూర్తి మనస్సులో ఆలోచనలు చెలరేగాయి.

బస్సు కుదుపుతో ఆలోచన పరంపరలనుండి ఆవలపడ్డాడు మూర్తి. వో సారి చుట్టు పరిశీలించాడు. తన ఊరువచ్చింది. వెంటనే లేచి బ్యాగు చేతబట్టి బస్సు దిగి వడివడిగా ఇ ం టి వై పు అడుగులేసాడు మూర్తి.

వేగంగా కొట్టుకుంటున్న గుండెను వోచేత వొత్తిపెట్టి తన ఇంటి ఆవరణలోకి అడుగు పెట్టాడు మూర్తి.

ఓ మూలనుంచి,

"బావా"

అని పిలిచింది.

మూర్తి అటువైపు చూచాడు.

పొన్నచెట్టు నీడన కూ ర్చొ ని వు ం ది రాధ.

మూర్తి రాధ దగ్గరగా వెళ్ళాడు

"ఇక్కడేం చేస్తున్నావు రాధ."

"వల్లగాలికి కూర్చున్నాను బావా, ఇలా నువ్వుకూడా కూర్చో."

"లోపల నాన్న....."

"ముందు ఇలా కూర్చో బావా. అన్ని మాట్లాడుకుందాం"

మూర్తి కింద కూర్చొంటు

"నాన్నకెలా వుంది రాధ."

రాధ ఆశ్చర్యంతో:

"నాన్న కేమిటి? ఎలావుండటమేమిటి? వీయైందని"

ప్రశ్నించింది మూర్తిని

ఇదివిన్న మూర్తి ఉలిక్కి పడ్డాడు

"అదేమిటి అలా అంటావు. సీరియస్‌గా వుందని నాకు టెలిగ్రాం ఇచ్చారుకదా!"

అది విన్న రాధ పగలబడి నవ్వు సాగింది,

అదిచూసి మూర్తి జీజాంతిపోయాడు

"అవు వీమిట ఆ టెచ్చినవ్వు"

కోపంగా ప్రశ్నించాడు మూర్తి

అతి కష్టంగా నవ్వు ఆపుకొంది రాధ అప్పటివరకు కళకళలాడిన రాధ మోహం కళావిహీనం అయింది

"బావా ఆ పని నేనే చేసా. ఎందుకు తెలుసా. నీ ఎదబాటు నాకు ఇకమీదట కలుగొద్దని. అందుకనువ్వు సాయంచేస్తే పని ఆశించా బావ. మామయ్యకు ఏంజరగలేదు.కానినాకే ఆపదరాబోతుందిమామయ్య వేరే వరునికిఇచ్చి నాకు వివాహంచేయాలని సంకల్పించి వరుణ్ణికోసంవేరే ఊరువెళ్ళాడు అది విన్న నేను ఎంతోనరకయాతన అనుభవించాను నువ్వుకూడ నన్నువివాహంచేసుకొంటానని అన్నావు.

మరి మామయ్యనాకు వేరే సంబంధం. ఎందుకు వెతకాలి, నన్ను చేసుకోవా?"

రాధ కండ్లనుంచి నీళ్ళు వర్షించాయి

మూ ర్తి చిరునవ్వునవ్విన్న.

"రాధా నువ్వు తప్పుగా వినిపుంటావు నాన్నగారు మన వివాహానికి వొప్పుకొన్నారుగా. మళ్లా మనసెందుకుమార్చుకొంటారు. అంతా నీ భ్రమగాని వేరొకటిలేదు అనవసరంగా ఇవాళనాపని చెడగొట్టావు".

"అవునులే. ఇక్కడ పీకలమీదికి వస్తుంటె. నీకెప్పుడూ పనిగోలే".

కోపంగాఅని రుసరుసలాడుతూ లోపలికి వెళ్ళింది రాధ

మూ ర్తి లేచి లోపలికి వెళ్ళాడు.

రాధ ఇచ్చిన కాఫీ అందుకుని తాగ సాగాడు మూ ర్తి. ఇంతలో అవతల కిటకిర్రుమని చెప్పులచప్పుడు అయింది

లోనికిపరంధామయ్యవచ్చాడు.కొడుకును చూసి ఆశ్చర్యంతో.

"ఏంరా క్షేమమేనా? అవునూ! వేళగాని వేళవచ్చావేంరా"?

"ఇదంతా మీ పేనకోడలి ఘనకార్యం నాన్నా" అంటు అంతా చెప్పాడు రాధ సిగ్గుతో తలవంచుకొంది.

"ఏమ్మాబాధ్ధ్ధ్ధ్ జమేనా?నిన్ననేను మునపటి మాట్లాడుతుంటే చెప్పిన్నవేకుంటా నువ్వుతప్పుగా విన్నావురాధ అమునలయ్య బిడ్డ అదే రాధారాణికి సంబంధం కూడటానికి పక్కూరువెళ్ళొచ్చాము,నాకొడుకుండగా నీకు వేరేసంబంధం ఏలా చూస్తా నమ్మ".

అంటూ పెరట్లోకి వెళ్ళిపోయారు పరంధామయ్య

"చూశావా రాధ తప్పుగావిని. ఎంత పెద్ద అంచనా వేసుకొన్నాము ఇవ్వాళ నా మనసు ఎంత బాధపెట్టావురాధ. ఇంతా నా గుండెలో దడ తగ్గలేదు చూడు రాధ."

చిలిపిగా అన్నాడు మూ ర్తి.

"క్షమించు బావ

అంటు మూ ర్తి పాదాలవైపాలబోయింది రాధను వారించి,

"ఏందుకురాధ మనలోమనకు ఈ క్షమార్పణలు. మనసులు కలిసిన తర్వాత కూడా ఇవన్ని ఎందుకు".

అదివిన్న రాధ ఆనందంగా మూ ర్తి గుండెలపై వాలిపోయింది.

* * *

"ఆ...ఆ ఆపండి ఇక చదవకండి. ఏమిటండి ఇది మీ అనుభవాన్ని ఈ కథ తీరుగా వ్రాస్తున్నారా. అయినా నేను మీ పాదాలమీద వాలబోయానా ఏమిటండి ఈ మాటకం మీరే కదండి నాదగ్గరగావచ్చి నన్ను..."

ఇంత చప్పలక గిగ్గుతో మొగ్గలాతలొంచుకొంది రాజ్యం.

"రాజ్యం ఆ నువ్వాన్ని కొంచెంమార్చి వ్రాస్తూవాస్తేనే బావుంటుంది. వాస్తవాన్ని ఉన్నదున్నట్టు వాస్తే చదివేవారికి నచ్చదు."

"అబ్బో ఇదోకటా"

"అదిసరే రాజ్యం ఇంతకి ఈకథకు ఏంపేరు పెట్టమంటావు?"

"నా తలకాయ ఇదోకథ దీనికో పేరుటా"

మూతి తిప్పుతూ

"పిలు అలాఅనకు రాజ్యం నువ్వుపెట్టి తీరాలి" అన్నాడు అనునయంగా

"అయ్యయ్యో! ఈకథ తలతోకలేమీ దీనికి పేరేమిటండీ"

"అలా అనకురాజ్యం ప్లీజునువ్వుపెట్టి తీరాలి"

బ్రతిమలాడు తున్నట్టుగా అడిగాడు.

అబ్బబ్బ చెప్పేంతవరకు నన్ను విడిచి పెట్టలేరా ఏమిటి?

సరే, అ...కరెక్టు దీనికి పీనోటినుండి వెలువడిన అదే అది 'పోటీకి పంపనికథ' అని పేరుపెట్టండి చాలాబాగుంటుంది"

"అవును రాజ్యం చాలాబాగుంటుంది ఇంతమంచి పేరు చెప్పినందుకు నీకు ఏం ప్రైజంచేసను ఇవ్వమంటావు"

సంతోషంగా అడిగాడు.

ఇది విని వెటకారంగా.

అయ్యోరాత. మీరు నాకు ఇంకా ప్రైజు చేసన్ను ఇస్తారా. పద్దులెండి ఇచ్చారుగా ఇదిపరకే ఆ...మీతో బాతాఖాని కొట్టుకుంటు కూర్చుంటె అవతల పిల్లలుస్కూలు నుండి వచ్చేవేళ అవుతుంది పచ్చీరాగానే పిల్లలు ఆకలిఆకలి అని ఆవురుమంటు గోలచేస్తారు. వాళ్ళురాకమునుపే టిఫినుచేసి పెడుతా" అంది

"అయ్యో రాజ్యం కొంచెం కూర్చో"

"అబ్బ ఏమిటండి మీగోల. మీవాలకం చూస్తుంటె ఇవాళ సైంట్రూంటి హాస్పిటలుకు వెళ్ళారా ఏమిటి"

"ముందు నువ్వు కూర్చో రాజ్యం"

"వో మీరు బలేమొండివారే. మీరు ఇంతలో నో కథ వ్రాస్తుండండి ఇంతలో నేను వేడివేడి ఉప్మా తయారుచేసి తీసుకొస్తా."

అంటులోపలికి హుషారుగా వెళ్ళింది రాజ్యం.

నెల్లుట్ల శేషగిరిరావు

శృంగార నాయిక- "యెంకి"

(3వ పేజీ తరువాయి)

జీవులు వారు

అందుకే పంబాగ్నుల వారు యెంకి నాయుడు బావలను శృంగార రసాధిష్ఠాన దేవతలగు రతీ మన్మథులు అన్నారు అయితే పేరం వేంకటరాయశాస్త్రిగారు 'రంజా నలకూబరులు' అలంకార శాస్త్ర విరుద్ధముగా శృంగార నల్లాపములు చేసిన కారణంగా కలియగమున యెంకి నాయుడు బావలుగా జన్మించారు' అని చమత్కరించారు

ఏది ఏమైనా జానపద గేయ సాహిత్యంలోని యీ పాటలను ఎవ్వరూ మరువలేరు ఈ పాటలు స జీ వం గా వున్నంత వరకూ 'యెంకి' మన కళ్ళకు సాక్షాత్కరిస్తూనే వుంటుంది.

సహకార రంగంలో సాధించిన ప్రగతి

స్వాతంత్ర్యం లభించిన నాటి నుండి ప్రజలు, ప్రభుత్వం నిరంతరం కృషిచేస్తున్నారు మనదేశానికి ప్రణాళికాయుతమైన ప్రగతి చాలా అనువైనదిగా భావించబడింది. ఆర్థిక ప్రగతి నిమిత్తం సహకార రంగాన్ని సాధనగా ఎంపిక చేశారు. మనఆర్థిక సాంఘికసంప్రదాయాలకు యిది బాగా అమరుతుంది. సహకార రంగాన్ని సరిఅయిన పద్ధతిలో సరిఅయిన రీతిలో అనుసరించినప్పుడు సాంఘిక న్యాయం చేకూర్చడంలో అది బాగా తోడ్పడుతుంది. ఏ వ్యక్తి వ్యక్తిగతంగా ధనికుడు కావడాన్ని అది అనుమతించదు. ధనికుడు, బీదవాడు సమానత ప్రాతిపదికపై తమ పరిశ్రమకు లభించిన ఫలితాలను సమంగా పంచుకుంటారు. కార్యక్రమాలలో సమాన భాగస్వాములుగా ఉంటారు

ప్రభుత్వం సహాయంపై ఎక్కువగా ఆధారపడేకన్నా స్వయంశక్తికి, స్వయం కృషికి నాలుగవ ప్రణాళికలో అధికప్రాధాన్యం యిచ్చారు తమ స్వంత వనరులు, శ్రామికశక్తిని సమాజ అభివృద్ధికి వినియోగించుకునేందుకు వీలుగా తమ నాయకత్వాన్ని తామే రూపొందించుకొని సత్వర కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించాల్సిన బాధ్యతను సహకార రంగం గుర్తించినది,

నన్నకారు, మధ్యకారు రైతులకు, బీదవారికి మధ్యతరగతి ప్రజలకు తోడ్పడాలనే లక్ష్యంతో నిర్దేశించబడిన జాతీయ నాలుగవ ప్రణాళికను దృష్టిలోఉంచుకొని 1970-71వ వార్షిక ప్రణాళికను రూపొందించారు ఈకాలంలో సహకార సంస్థాన్ని వాటీయ ప్రాతిపదికపై పునర్నిర్మించారు

1971-72 సంవత్సరంలో సహకార అభివృద్ధి కార్యక్రమాల నిమిత్తం రు. 666.22 లక్షలు రు 441.35 లక్షలు ఆంధ్రకు, రు: 224-17 లక్షలు తెలంగాణాకు కేటాయించారు.

రాష్ట్రంలో సహకార పరపతిరంగంలో రాష్ట్ర స్థాయిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకు, జిల్లా లేక ప్రాంతీయ స్థాయితో సహకార కేంద్ర బ్యాంకులు, గ్రామస్థాయిలో సహకార పరపతి సంఘాలతో కూడిన వ్యవస్థ నిర్వహించబడుతుంది.

1970జూన్ ఆఖరునాటికి రాష్ట్రంలోని అన్ని గ్రామాలకు విస్తరించిన 18.71 లక్షల సభ్యులతో 14,916 వ్యవసాయ పరపతి సంఘాలు పనిచేస్తున్నాయి.1970-71లో యీ సంఘాలు వ్యవసాయ పనుల నిమిత్తం రు. 2,651.81 లక్షల మేరకు ఋణాలను వంపిణీ చేశాయి.

రాష్ట్రంలో 25 సహకార కేంద్ర బ్యాంకులు ఉన్నాయి. 3,060 మంది సభ్యులతో 18,631 సహకార సంఘాలు పని చేస్తున్నాయి. 1970-71 సంవత్సరంలో రు. 25 కోట్లమేరకు ఋణాలను మంజూరు చేసారు.

1963 సంవత్సరంలో ఆంధ్ర తెలంగాణాలలోని ఎపెక్స్ సంస్థలను కలిపివేస్తూ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకును ఏర్పాటు చేసారు. ఈ ఎడు సంవత్సరాల కాలంలో యీ బ్యాంకు గణనీయమైనకృషి చేసింది. ఈ సంవత్సరంలో బ్యాంకు రు. 41.26 కోట్లమేరకు రొక్కంరూపంలోనూ డ్రాఫ్ట్ మొదలైన వాటి రూపంలోను ఋణాలను మంజూరు చేసింది. 1969-70లో యీ బ్యాంకుకు నికరంగా రు 20.62 లక్షల లాభం సిద్ధించింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార కేంద్ర భూమి తనఖా బ్యాంకు చతుర్థప్రణాళిక కాలంలో మొత్తం రు 150 కోట్ల మేరం దీర్ఘకాలిక రుణాలు ఇవ్వడానికి ఒక పథకం తయారు చేసింది సాధారణ అభివృద్ధి పథకం క్రింద రూ. 95 కోట్ల రుణాల క్రిందపంపిణీ చేయబడుతాయి. అగ్రికల్చరల్ రీఫైనాన్సు కార్పొరేషను ప్రత్యేక అభివృద్ధి పథకాల కొరకు రు 55 కోట్ల మేరకు ఆర్థిక సౌకర్యాలు కల్పిస్తుంది

ఒకలక్ష పదివేలబావులు త్రవ్వడానికి 1,55,000 పంపుసెట్లు, 4.770 ట్రాక్టర్లు కొనడానికి రుణాలుఇవ్వాలని ప్రతిపాదించబడింది. చతుర్థ ప్రణాళిక కాలంలో భారీ మధ్యతరహా ప్రాజెక్టులక్రింద 3 78 లక్షల యెకరార భూమిని అభివృద్ధి పరచడానికి రు. 15కోట్లు, 27,276 యెకరాలలో పండ్ల తోటలు పెంచడానికి రు. 1.66కోట్ల రుణాలివ్వడం జరుగుతుంది.

ప్రపంచబ్యాంకు ప్రాజెక్టు

అంతర్జాతీయ అభివృద్ధి సంస్థ అవిక్స సహకార సంఘం ప్రాథమిక భూమి తనఖా బ్యాంకుల పని విధానాలను పరిశీలించి అవి పనిచేసే పద్ధతి సంతృప్తికరంగా ఉన్నదని భావించిన తరువాత రు. 34 1 కోట్లు ఖర్చు కాగలదని ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయి పరపతి ప్రాజెక్టును మంజూరు చేసింది. ఇది మూడు విభాగాల అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు సహాయపడుతుంది. నాగార్జున సాగర పోచంపాడు ప.టి భారీ ప్రాజెక్టుల క్రింద భూమి అభివృద్ధిపర్చడం, బావులత్రవ్వకం, వంపుసెట్ల ఏర్పాట్లువంటి చిన్నతరహా నీటి పారుదల పనులను అమలుపరచి తూగర్భజలసంపదను అభివృద్ధిపర్చడం, యాంత్రికంగా వ్యవసాయంచేయడం యీ మూడు మార్గాలద్వారా వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి పరచడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ పరపతి ప్రాజెక్టు కృషిచేస్తుంది.

సహకార చక్కెర ఫ్యాక్టరీలు

సహకార చక్కెరఫ్యాక్టరీలనిర్వహించడంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ ముందడుగు వేసింది. 1933లో ఏటికొప్పాక సహకార చక్కెర ఫ్యాక్టరీ స్థాపించబడింది సహకారచక్కెర ఫ్యాక్టరీల నిర్వహణ క్రమేణ అభివృద్ధి చెందుతున్నది. 1970-71 నాటికిమొత్తం 11 సహకార చక్కెర ఫ్యాక్టరీలు ఏర్పడినాయి. ఇందులో 8 ఫ్యాక్టరీలు చక్కెరను ఉత్పత్తిచేస్తున్నాయి. 2 ఫ్యాక్టరీలు నిర్మాణ దశలోఉన్నాయి, 1 ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం ప్రారంభదశలోఉంది. ఈ 2 ఫ్యాక్టరీలు 1970-71 సంవత్సరంలో 6,11,682 టన్నుల చెరుకును అడి 62,325 టన్నుల చక్కెరను ఉత్పత్తిచేశాయి,

1971-72 లో మరొక 2 సహకార ఫ్యాక్టరీలు గుంటూరు జిల్లాలోని గురజాలలోను, నల్లగొండ జిల్లాలోని మిరియాలగూడాలోను రిజిష్టరు చేయబడినాయి.వీటితో సహకార చక్కెర ఫ్